

Megjelen minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 8 kr.

SZERKESZTŐSÉG:

Hubacssek Pál ügyvéd irodájában, hova a lap szellemi részét illető közlemények és pénzküldemények is intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NEZVE

a lap hátulsó (4-ik) oldala 20 helyre van beosztva. Egy hely ára 90 kr. Kincstár bélyegilleték külön 30 kr. A szerkesztőségen kívül elfogad előfizetéseket és hirdetéseket a helybeli könyvnyomda is

NYILTTÉRBE

minden egyes sor közlése 15 kr. Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem adtnak.

Lesz-e vasutunk?

I.

Nagy jelentőségű, horderejű kérdés, melyre a jövőben bekövetkezendő tények avagy mulasztások által adandó válasz községünk egész jövőjét fogja eldönteni.

Bámulandó, lesújtó, majdnem kétségbeejtő ama közöny, tétlenség, melyet e fontos kérdés tekintetében észlelünk, tapasztalunk!

Kihalt a régi gárda? Nincsenek már Mindszentnek oly fiai, kik ily életbevágó, kiszámíthatatlan hasznu kérdést magukévá tévén, küzdjenek a közjóért?!

Sajnos — de úgy látszik bekövetkezett ez idő. Vagy talán beleuntak az illetők abba a sok herce-hurcába, mely éveken át tartó önzetlen munkálkodás után köszönet és elismerés helyett osztályrészükül csak rut hálátlanságot, alávaló gyanúsítgatást eredményezett? Avagy nem biznak abban, hogy megszavazza a közgyűlés a szükséges hozzájárulási összeget?

Feledjék az illetők némelyek hálátlanságát, alaptalan gyanúsítgatást és bizzanak községünk józan elemeiben, de bizhatnak képviselő testületünk minden tagjának józanságában, szülőföldje iránti szeretetében, mert nem hisszük, hogy Mindszentnek egyetlen hü fia, tisztességes polgára legyen, ki szót emeljen a vasuti összeköttetés létesítése ellen!

Hogy mily áldozatokat kellend a községnek hozni, most nem tudhatjuk, ezt ki-

T A R C Z A.

Visszapillantás az 1848-49-ik évi szabadságharc némely mozzanataira.

(Folytatás.)

A történelem fóladata földeríteni az igazságot s azt a maga valóságában leplezetlenül kimondani. A történelem e tekintetben megfelelt céljának s megüzente Kossuthnak és vele együtt a magyar nemzetnek politikai érettségét. Kimutatta a történelem azt, hogy nem a függetlenségi nyilatkozat birta az orosz hatalmat a fegyveres beavatkozásra s bebizonyítja azt, hogy a függetlenség kimondása nélkül is segédkezett volna Oroszország a magyar szabadságharc elnyomásában.

Fényesen igazolja ezt az, hogy még 1849. január havában, tehát akkor midőn igazságos harcunk szerencse csillaga mindinkább aláhanyatlott, s csak a Királyhágón tul tündöklött fegyvereinken a dicsőség: már akkor beküldé oda az orosz kormány Lüders tábornokot mintegy 10,000 emberrel, hogy segédkezet nyujtsanak Puchner osztrák tábornoknak Erdély visszafoglalásában. Pedig ekkor még álmodni sem mert senki sem a függetlenségi nyilatkozatról, sőt ellenkezőleg egyik küldöttség a másik után ment az osztrák táborba, hogy békét eszközöljön.

Vagy talán az is bünül róható föl a nemzetnek, hogy folytatni merte a harcot, melyben még elbukni is dicsőség volt, hogy a föltétlen gyáva megadás helyett szabadságának jogos védelméhez fogott, hogy fölébredt benne a nemzeti önértzet, midőn Vindischgrätz a császári alteregó

puhatolni volna első teendőnk. Vasutügyi bizottságot kellene tehát első sorban a képviselő közgyűlésnek választani, annak haladéktalan meg kellene indítani a tárgyalásokat és minden lehető elkövetni arra nézve, hogy vasuti összeköttetésünk legyen.

A „Mindszent“ fennállása óta gyakran foglalkozott a vasut-ügygyel, általan ismertek kezeledési szomorú viszonyaink, kereskedelmünk, iparunk pangása.

Oka ez utóbbi körülményeknek részben a közlekedési eszközök hiányossága, melyeken segíteni a vasut létesítése volna hivatva.

A régi időkben fennállott vasutügyi bizottság a szükséges adatokat összegyűjtötte és bár azóta majdnem egy évtized mult el, mely alatt iparunk, kereskedelmünk gyarapodott, az erkölcsi testület vagyona öregbedett, azon adatokat vesszük zsinórmértékül, jelezvén már most, hogy egyik-másik fontosabb mozzanatra visszatérünk.

A régi kimutatásban a község lakóinak száma — az 1870-iki népszámlálás adatai szerint — 9814 volt. Mindenki tudja, hogy községünk lakóinak száma — hála a gondviselésnek — a 10,000 lelket jóval fölühaladja. De nemcsak a lakosság száma gyarapodott, hanem a foglalkozásnem tekintetében ép úgy beállott a szükséges és célszerű változatosság, sokoldalúság, mint nem téveszhető szem elől ama körülmény, hogy létesültek az utóbbi időben oly intézmények és vállalatok, melyek községünk

lealacsonyító módon utasítá el békeküldöttségünket, mondván: „lázáddal nem alkuszom“.

Ha az nem meggyőző erejű bizonyíték, mit az előbb fölhoztam a Királyhágóntuli eseményekből, ugy szolgál a történelem egy másikkal, mely már ugyancsak fényesen igazolja azt, hogy nem a függetlenségi nyilatkozat okozta igazságos ügyünk bukását.

Még akkor, midőn fegyvereink először mérköztek össze az osztrák fegyverekkel; kevéssel azután, hogy a teljhatalmi császári biztos, Jelasich éhes csordájával egygyütt gyáva szökéssel kikotródott az országból, még 1848. november havában lépéseket tett az orosz udvar az osztrákoknál, hogy fogadják el segítségét. S hogy az osztrák miniszterium tagadólag válaszolt, oka egyrészt az volt, mert ekkor még azt hitték, hogy csak ugy könnyű szerrrel fogják megígézni Magyarországot és kitorolni az élő nemzetek sorából, másrészt pedig az, hogy gyávaságnak és a nemzeti becsülettel nem épen összeférő dolognak tartották még sem egy idegen hatalom karjaiba vetni magukat, mely még természetes ellensége is Ausztriának. Nem volt még ekkor ütközet Branyiszkónál, Kápolnánál, Hatvan, Tápió-Bicske, Iszaszeg, Komárom, Vác, Nagy-Sarlónál, hol dicső honvédeink győzedelmesen ragyogtassák fegyvereiket.

De midőn ezen csaták következtében az osztrák fegyverek elnyomattak, s az előbb oly büszke hadsereg az ország határszéleire üzetett, eljöttek látta az időt az osztrák kabinet, hogy a már ugy is megígért orosz segélyt igénybe vegye. Tartattak is e tárgyban miniszteri tanácsok, hol 1849. ápril 12-én, tehát két nappal előbb,

előnyére váltak, de meg forgalmát növelni is hivatottak.

A község területe 14657¹⁸³⁵/₁₆₀₀ hold volt, e szám ugyan megmaradt, de mégis felemlithető e helyen a tófenék és kurcárét vétele, mert habár e földek ezelőtt is közvetlen azon helyen feküdtek, hol most terülnek el és termésük is a község forgalmánál számba volt vehető, azon terület más elbírálás alá esik ma, midőn az erkölcsi testület tulajdona, mint az időben, midőn örgróf Pallavicini Sándor ő méltóságáé volt. Azon időben ugyanis e terület folyton néhány bérlő kezében volt, mig már ez év folyamán a földek apró kis részletekben leendvén bérbe kiadva, száz és száz család fogja — valószínűleg — belterjesen megmunkálni e földeket. E földvétel községünk anyagi fejlődésére rendkívül jótékony befolyást fog gyakorolni, mert mig lehetségessé teszi a jószág tenyésztést a létesítendő lucernások és kaszálók által, másrészt a legelők a tehén tartást teszik lehetővé és nem lehetlen, hogy tej-iparunk létesülhet. Mellesleg említjük meg, hogy a földek közel s kitünő fekvése (Kurca) megkönnyíti a kertészeti művelést, vasuti összeköttetés mellett a közel — vagy távol fekvő városok piacait a szükségességekkel ellátni nem leend nehéz feladat.

A termési viszonyok tekintetében nem oszttjuk egészen az akkori bizottság véleményes jelentését, de ám azért ide igtatjuk azt. Az összterületnek egy harmad részét vették az illetők őszi vetés alá számi- mint a függetlenségi nyilatkozat kimondatott, meg is köttetett a szerződés az orosz fegyveres beavatkozás tekintetében, Stadion miniszterelnök minden ellenzése dacára, ki előlötti bujában és szegyenében megtévelyodva hagyta el a tanácstermet.

Világos tehát, hogy nem a függetlenségi nyilatkozat okozta bukásunkat, mert hiszen ez 1849. ápril 14-én mondatott ki, a hivatalos „Közöny“ pedig 15-én közölte. A fegyveres beavatkozás kérdése pedig már az ápril 12-én tartott miniszteri tanácsban eldöntött: szerződésileg intéztetvén el az orosz segély igénybe vétele. Azt pedig csak elismeri mindenki, hogy teljes lehetetlenség két nappal előbb értesülni oly dolgról, a mi még meg sem történt, hozzátéve még azt, hogy a nemzetgyűlésben nem is történtek e fölött előlegesen tanácskozások, tehát a függetlenségi nyilatkozatnak még csak lehetősége sem juthatott sem Bécsbe, sem pedig Pétervárra. Sőt a mi több, az osztrákok csak májusban értesültek arról, hogy mi történt Debrecenben ápril 14-én, mert a függetlenségi nyilatkozat kimondásának tényét csak május 3-án hozta a német hivatalos lap, mert erről csak az ápril 27-én megjelent pesti lapokból értesült, mig az orosz segély igénybe vételének megtörténtét már május 1-én közzé teszi.

Ám az orosz hatalmat sem indithatta beavatkozásra a függetlenségi nyilatkozat, mert hiszen már március 14-én (őszámitás szerint) elvileg ki van mondva a fegyveres beavatkozás Miklós cári manifesztumában.

(Folyt. köv.)

tásba, kataszteri holdanként 8 mm. termést vévén számításba 39088 mm. őszi gabona lett kombinációba véve. Tavasziból szintén egyharmad terület 7 mm.-ával számítva 34202 mm. termés vétetett számításba. A harmadik harmadát a területnek dohány, krumpli, bab, egyéb hüvelyes vetemények, lucerna, széna, búkköny, muhar, répa, szőlő és egyéb gyümölcsneműk és csekély részben hasznavehetlennek jelezve, e harmad termés eredményeképp 53,500 mm. termést vettek előirányzatba. Együttesen tehát 126,790 mm.-át és mindezen természetmennyek felét véve belfogyasztásra, kivitelre maradt volna 63,395 mm.

Megengedjük, hogy az első kétharmad terület fele termése kivitelre termeltesse, elfogadjuk az átlagos termést, de nem hiszünk, hogy a harmadik harmad terület terményeiből 10,000 mm.-nál több képezze a kivitel tárgyát és így terményeinkből ma csak 45—50,000 mm. nyers terményt vélnünk elszállíthatónak.

A módosítások.

II.

A törvénynek meghódolni, azt tiszteletben tartani, annak engedelmeskedni még akkor is, ha az talán egyéni felfogásunkkal avagy talán épen kárunkkal jár: ez minden polgárnak elengedhetetlen kötelessége, s minden állam csak addig állhat fenn, míg polgárai a törvényt tiszteletben tartják s annak engedelmeskednek.

No de úgy látszik, nem mindenki van velünk egy véleményen. Csak az az egyetlen egy dolog kétségtelen, hogy mindnyájan szeretünk a törvényre hivatkozni akkor, és követeljük alkalmazását akkor, ha az mellettünk szól, ha javunkra szolgál; de ha elveinkkel esetleg ellenkezik, ha nem számunk ize szerint beszél, avagy ha a törvényt semmibe véve, hiuságunknak hízleghetünk, s esetleg törvényellenére valamit keresztülvive népszerűségünket is legyezgethetjük, akkor mit nekünk törvény, mint ócska rongyot sutba dobjuk. Legalább e föltevést érlelte meg bennünk a javaslat 5-ik §-ának 16, 17. s 18. pontjaiban a jegyzőkre vonatkozólag tett módosítások indítványozása és elfogadása.

De legyünk tisztában a kérdéssel. A jelzett pontokban foglalt javaslatok azt tartalmazzák — szólván a közgyűlés hatásköréről, hogy a jegyzőket a közgyűlés választja, s hogy a jegyzők kijelölése és helyettesítése tekintetében a közgyűlés jogot nem gyakorol.

Bármilyen kellemetlen legyen is ez egy némely, minden áron választani szerető, s bizonyára korteskedést is kedvelő polgárnak: azért annak még is úgy kell lenni, mert hát azt a törvény rendeli így. A törvény előtt pedig mindenkinek, még ő felségének a királynak is meg kell hajolnia, a kitől pedig minden törvény — alkotmány elveink szerint jogerejűségét kölcsönöz; annál inkább meg kell tehát az előtt hajolnia egyes polgárnak, ha mindjárt Mindszent község képviselő-testületének tagja is az illető.

De mit nekünk hekuba, mit nekünk a törvény! Gondolj merészet és nagyot! Így jött létre és fogadtatott el az indítvány, hogy bizony kitörülte a többség a jelzett szakaszokból a jegyző szók után ragasztott „K” betűket; s mintha csak grammatikáról lett volna szó, a többes számból csinált egyes számot. Artatlan jó portéka is az a szegény papiros: sok mindent eltűr, lehet arra keresztben, hosszában, szélében, alá, s fölé írni mindent, ő nem érez semmit, neki nem fáj semmi. Pedig ha volna annak a papirosnak csak egy mákszemnyi érző tehetősége, hát bizonyosan feljajdult volna fájdalomában a mikor azt a törvényteleniséget elkövették rajta, hogy a többes számot egygyes számmal cserélték föl; de bizony örökös hallgatásra van

kárhóztatva, s azért kénytelen eltűrni minden jót és rosszat vegyesen.

No de elvégre is megtörtént a módosítás, arcul lett ütve a törvény, de az nem hagyja magát, mert hát a törvény: mégis csak a törvény. Módosíthatott az igen tisztelt többség; többes számból csinálhatott egygyes számot, de azért a nép nem fog választani, a közgyűlés nem fog jelölni és nem fog helyettesíteni sem jegyzőt, sem jegyzőket, addig míg az 1886. évi XXII. t. c. hatályban lesz; azutánra pedig jót nem állunk semmiért.

A gazdasági bizottság hatáskörét körülíró 40. §-ba még egy, a 8-ik pont felvétele, a mely szerint a gazdasági bizottság hatásköréhez tartozik, az előbbi 7 pontban már körülírt ügyekben, a képviselő-testület elé, javaslatok terjesztése, a mi helyeslésünkkel is találkozik, ámbár azt hisszük, hogy e nélkül is megtehető volna.

Alig fejeztük be elmélkedésünket a törvény világos rendelkezése ellenére eszközölt egyik módosításon: már a másikkal foglalkozunk.

A bizottság — a mint indoklásában is elég behatóan kifejtette — a felelős éjjeli őri és a tizedesi rendszer teljes mellőzésével, egy egészen egészséges alapokon fekvő, s a vagyonbiztonság megővésére is hivatott községi rendőrség szervezését hozta javaslatba, oly módosítások mellett, hogy az pénzügyileg többé ne kerüljön, mint a mostani rendszer.

E javaslatot nem azért tette a bizottság, mintha azzal magának vagy másoknak tetszelegni akart volna, sőt elismerte és a mi viszonyaink között elismeri ma is, hogy a felelős éjjeli őri intézménnyel a vagyonbiztonságot hatályosabban lehet megvédeni mint más módon; de nem is ezen fordul meg a dolog, hanem azon a körülményen, a melyen már sem a bizottság, sem a község, de még a törvényhatóság sem változtathat: a belügyi kormány ugyanis, a felelős éjjeli őri intézményt, ha jól tudjuk, még az 1861-ik folyamán kiadott rendeletével, az egész ország területére betiltotta; s azóta nálunk is, csak mint ideiglenes intézmény, a felsőbb hatóság jószívú elnézéséből szerepel.

A belügyi kormánynak ezen tiltó rendelkezéséből levonván a bizottság a következtetéseket; tekintettel arra, hogy a vagyonbiztonság megővéséről és általában az éjjeli őrködésről gondoskodni okvetetlenül szükséges; tekintettel arra, hogy a minden tekintély nélkül lévő tizedesi rendszer már egészen elavult valami, legcélszerűbbnek mutatkozott a községi rendőrség szervezése, a mely éjjeli szolgálattelre, s az utcában való folytonos cirkálásra köteleztetvén, a vagyonbiztonság megővése szempontjából, a felelős éjjeli őri intézmény után, leghatályosabbnak mutatkozott.

De hát a bizottság tervez, a közgyűlés végez. Hiába minden reábeszélés: nem kell rendőrség; hiába minden magyarázat, hogy tiltott eszközök-höz folyamodik a közgyűlés, hogy a felsőbb hatóság nem engedélyezi: azért megszavazza a felelős örököt. Hát az előjelekből ítélve, kilátás van reá, hogy ehhez az intézményhez közgyűlésünk minden tiltó rendelkezés dacára ragaszkodni fog, nem törődik azzal, hogy az 1886. évi XXII. t. c. értelmében, az ily makacszkodó közgyűlés föl is oszlatható; s hogy ez az önkormányzati jog fölfüggesztését vonhatja maga után.

Nem is szóllanánk a dologhoz bővebben, ha nem hivatalos személyek részéről tapasztaltuk volna, ugyszólván a legerélyesebb ellentállást; de amidőn láttuk, hogy épen az előjáróság tagjai — tisztelet a kivételeknek — akiknek már hivatalos állásuknál fogva tudomással kellene birtokuk egy ide vágó tiltó kormányrendelet létezéséről nemcsak, de sőt letett hivatali esküjükhöz híven, nekik ezen rendeletet végrehajtani, ezen rendelethez alkalmazkodni volna kötelességük: akkor szerfölött csodálkozunk kell a dolgok illetén menetén; s nem tudunk elég alkalmas szavát találni véleményünk nyilvánítására.

A kényszerűség előtt mindenkinek, tehát a községeknek is meg kell hajolnia, mert állam az államban nem létezhet. Alkotmányunk értelmében minden polgár, s a polgárok egyetemét képező község is köteles meghajolni a törvény előtt, s az ország kormányának rendeletei előtt. A mi községünk úgy látszik kivételt akar képezni, erősebb, hatalmasabb akar lenni az ország törvényes kormányánál, sőt magánál a törvényhozásnál is. Hogy meddig visszük így, nem tudhatjuk megmondani: míg egyszer jó erősen a körünkre nem koppintanak, hogy azután jajgathatunk bele elég sokat.

Vagy van törvény és törvényes kormány, vagy nincs; ha van, akkor a törvénynek s a törvényes kormány rendeleteinek engedelmeskednünk kell; legfőleg a kormány sérelmes eljárása ellen a törvényhozásnál kereshetünk orvoslást; vagy nincs, no akkor tehetünk mindent, a mit akarunk. Minthogy pedig még eddig Magyarországon törvény és törvényes kormány létezik, nem tehetünk amit akarunk, hanem amit ezek rendelkeznek.

A bíró hatáskörét körvonalazó 63. §. 6. és 9-ik pontjain tett ama módosítás, hogy azon közgyűlések határnapjáról, a melyen a községi számadások vagy a költségvetés tárgyalatik, a bíró a képviselői közgyűlés tagjait 15 nappal előbb közzévilágilag értesíteni tartozik, csak helyeslehetjük: részünkről is készséggel adván helyet minden olyan törvényes eljárásnak, amely szerint a községi vagyonkezelésének ellenőrzésére a képviselőknek lehetőleg mód és alkalom nyújtatik. Ilyennek tartjuk a most jelzett módosítást is, azért készséggel viseltetünk iránta elismeréssel.

Ezek lényegében azon módosítások, amelyek elvi jelentőséggel bírván, a tulajdonképeni szabályrendeleten tétettek. Jövőre ismertetni fogjuk a „függelék”-eken tett módosításokat.

Egy kis eszmecsere.

I.

Lapunk mult számában megjelent „Teendőink” több, községünkre nézve vitális érdekű tárgyat ölel fel, melyek mindegyike megérdemelné, hogy velük tüzetesen foglalkozzunk, mind az által én ezuttal csak egyik tárgyból akarom nézeteimet nyilvánítani, még pedig a „kisedővő” az, mi körül gondolataim csoportosulnak.

Azt mondja a „Teendőink” tisztelt írója, hogy: „a ki a kisedővő magasztos hivatását, célszerűségét, számos előnyeit ismeri: az előtt felesleges fejtegetni, hogy a kisedővő létesítése elodázhatlan.”

Miután a t. cikkirő oly égetőnek véleményezi a kisedővő felállítását, nagyon helyén valónak láttam volna, ha bővebben kifejti azt, hogy ő tulajdonképp miféle rendeltetést s feladatot tűzne elébe e kisedővőnek, s így a kisedővő sokféle válfajai közül: minők bölcsőde, gyermek-menhely stb. s mik tágasabb értelemben mind kisedővőknak nevezetnek, melyiket vélné a helyi viszonyok, s népünk érdekei s igényeinek kielégítésére a legalkalmasabbnak?

Azt hiszem mégis, hogy a t. cikkirő a szoros értelemben vett ovodára, vagyis a 3—4 éves gyermekek játszó, vagy játszva tanuló intézetére céloz, figyelemre méltó cikkében.

Midőn én a kisedővőkről általánoságban gondolkozom, önkéntelenül is eszembe jut egy visszaélés, mely a korszellem ferde nézetein s az émelységig üzött nagyzási hóborton gyökeredzik. Ugyanis: szükséges, hogy a gyermek első s legszentebb óvó intézete a családi szentély legyen; kell, hogy a csecsemő táplálója, őrangyala az anya legyen, hisz a csecsemő táplálása legfőleg s legmagasztosabb hivatása az anyaságnak. Azonban sajnos tapasztaljuk, hogy vannak anyák, még pedig nem kis

számban úgy nagy városokban, mint mindenütt, kik csupa divatból, tehát, hogy ne látszassanak alsóbbrendűeknek másoknál, anyai méltóságukon alulnak tartják kisdedeik ápolását, s mindinkább elszigetelik magukat lakosztályaikban, nehogy a gyermek sirásnak rájuk nézve kellemetlen zaja őket vagy nappali semmittevésükben, vagy éji álmukban megzavarja. Igen! kevés kivétellel a nagyvárosi viszketeg s az ezzel karöltve járó könyelműség vezet az anyákat, kik csecsemőiket azok születésének első percétől fogva minden elfogadható indok nélkül idegen kézre bizzák, s idegen emlékre utalják.

Élénken rója meg halhatatlan emlékü írónk: Szabó Imre e visszaélést, midőn a nő rendeltetéséről értekezvén, ekképp nyilatkozik:

Nincs földi név, melyhez annyi tisztelet, szeretet s hála csatlakoznék, mint az anyai névhez. Nincs magasabb, nincs elragadóbb jelenet a világon, mint egy méltósága fényében ragyogó anya. Ő legfőbb java, szerelme, világa, boldogsága, mindene az ártatlan csecsemőnek, ki gyöngéd karjaival fonódik kebléhez, s tekintetéből szívja lelkének tiszta édes gyönyörét. Maga a teremtető Isten választá a nőt segédül legnevesebb teremtménye ápolásához. S hogy e hivatásában el ne csüggedjen, keblében gyönyörforrást fakasztott, szívét a legédesebb érzelmekkel, a szeretetteljes anyavonzalom mondhatlanul boldogító érzelmeivel árasztá el, melyekből bő jutalmát nyerje aggodalmas fáradságának. — Rendeltetése ellen vétkezik tehát mindazon anya, ki ámbár sem beszámíthatatlan testi gyöngeség, sem nyavalya nem kényszeríti, leszakasztja szívről kisdedét, s többnyire szeplős jellemű karok közé veti, s hogy ő a gondtól meneküljön, pénzen vett téjjel ápolja szerelme zálogát. Szellemi vezérletét holmi hevenyészett, nem a hivatás lelkétől ihletett, hanem a vas szükség, a kenyér kereset, gyakran nyereszkeskedés undok ösztönétől vonszolt ápolókra bizza. S így idegen szív fölött fejlődik, idegen ajak után kezd gagyogni, idegen természet, idegen bűnök mérgét szívja, sajátítja el az ártatlan kisdéd.

Ki ne látná be, hogy ez idézetnek minden szava igaz?

Ha pedig a tápláló s ápoló dajka küldetését a kisdéd körül megoldotta, s a gyermekben a szunyadó szellemi tehetségek csirái kezdenek éledni, akkor ismét a divatos anya az, ki legkevésbé erőlteti magát gyermeke további nevelése körül. A dajkai emlékről s karokból felszabadult gyermek ezután sem érezhetik nagyobb fokban az anyai szív melegét, mint eddig, bár tagadhatlan, hogy az anya szeme előtt kellene fejlődni a kisdéd hajlamainak; az anyától kellene az első behatásokat nyernie, de hát mit mondana a világ, ha látná, hogy ő, ki eddig annyira irtóztott a csecsemő sirásától, odaadással inkommodálta magát a fejlődő kicsi százféle kérdései által? Zavartatja magát regényolvasásaiban?

Kellemetlen, de meg divatba ütköző is, hogy a gyermekekkel vesződjék, tehát keresve keresi azt, ki őt anyai kötelmei teljesítésében pótolná, fel is találja azt a „gyermek kertek“, „óvók“ stb. efféle intézetekben, miket ő minden nagyobb hivatás nélküli dajkáló intézeteknek tekint. A legelső zsenge nevelést az anyának kell teljesítenie, s ebben az anya pótolhatatlan, mit a kisdédóvó nyújthat, az legfőbb gyenge árnyalata lehet az anyai legelső zsenge nevelésnek. — Végül ha van árnyoldala a kisdédóvónak, bármi néven nevez-

tessenek azok, akkor árnyoldaluk az, hogy a gyermek nevelést oly könnyen vevő, sőt esztelen indokból elhanyagoló könyelmű anyák számát szaporítja.

Elismerem azonban a kisdédóvó „magasztos hivatását“ s „célszerűségét“ ott, hol azért küldetnek oda, a kisdédok, hogy a szülők napimunkáik s kenyérkeresetükben ártalok ne háborgattassanak, s így nem csak a kisdédok kellemesen foglalkoztatnak, hanem a szülőkön is nagyban van segítve; megvagyok győződve, hogy a kisdédóvó „nagy előnyt“ nyújt, mindentől eltekintve még az esetben is, ha a szülőknek nem volna az ovodáztatással más céljuk mint az, hogy kisdedeik ott bizonyos naivitásra tegyenek szert.

Hogy mi igénye van községünknek a kisdédóvót illetőleg, arról, valamint az óvó „elodázhatlanságáról“ jövő számunkban.

Az új községi törvény.

(Folytatás.)

A következő 95. §. az alkalmazható büntetéseket tartalmazza és kimondja, hogy a vétkes előjáró, valamint a segéd- és kezelő-személyzet tagja csekélyebb vétség esetében dorgálással vagy 25 frtig terjedhető pénzbírsággal, súlyosabb vétség, vagy a vétség ismétlése esetében 25 frtől 500 frtig terjedhető pénzbírsággal vagy hivatalvesztéssel büntethető. A fegyelmi határozatban megállapítandók az eljárási költségek, valamint az is, hogy ki tartozik azokat viselni. A bírság és költség lefizetésére a fegyelmi határozatban záros határidő tűzendő ki és a bírság hováfordítása iránt intézkedés teendő.

A 96. §. értelmében a főszolgabíró, fegyelmi büntetések közül csak is a dorgálást és a pénzbírságot 25 forintig alkalmazhatja; s ha súlyosabb büntetés volna alkalmazandó, mint a következők mutatják, az iratokat az alispánhoz küldi be.

A törvénynek a fegyelmi eljárásról rendelkező további részében a 98-ik szakasz kimondja, hogy a megdorgálást kimondó határozat ellen felebbezni nem lehet; ellenben 8 nap alatt felebbezni lehet, a bírságolást és hivatalból való felfüggesztést tartalmazó főszolgabírói határozat ellen az alispánhoz onnét, pedig a közigazgatási bizottsághoz; az alispán első foku határozata ellen a közigazgatási bizottsághoz és onnét a belügyminiszterhez felebbezhető. A felfüggesztés iránti intézkedés felebbezés esetében is azonnal végrehajtható.

Ha a vizsgálat folyamán az tűnnék ki, hogy súlyosabb beszámítás alá eső és ennél fogva magasabb pénzbírság kiszabását, vagy éppen hivatalvesztést is maga után vonható oly vétség forog fenn, melynek megfenyítése a főszolgabírónak hatáskörét túlhaladja, ez esetben a 91. §. értelmében a főszolgabíró az általa teljesített vizsgálat iratait az alispánnak küldi meg, a ki pótvizsgálatot is rendelhet el és a vizsgálat eredményéhez képest első fokulag határoz.

Az új községi törvény is alkalmazta a perrendtartási novellának a felebbezési jog korlátozására vonatkozó elvét, a mennyiben a 99. §-ban kimondja, hogy a fegyelmi ügyek egész folyamában két egybehangzó határozat ellen további felebbezésnek nincs helye, azonban a főispán, a belügyminiszterhez bármely határozatot hivatalból felebbezhet.

A szakasz ezen része, mint látjuk, a fegyelmi vizsgálat alatt álló egyén felebbezési jogkörét korlátozza, s szerintünk helytelenül, mert az illető tisztviselő legnagyobb mérvben ki nem téve a felettes hatóságok zaklatásának, s különben is nem látjuk okát, hogy a fegyelmi büntetések súlyosabb eseteinek alkalmazásakor miért nem lehetne felebbezni a belügyminiszterhez is, hiszen a hivatalból való elmozdítás az már oly vitális életérdeket érint és támad meg, hogy ott bizon az apró-cseprő intriguáknak legkevésbé kitétt s aprólékos igazságok behatása alatt nem álló belügyminiszter közbeszólását méltán el lehetne várni.

Igaz, hogy e szakaszban kifejezésre talált eme rideg elvnek, némileg élét veszi azon további rendelkezése a már jelzett szakaszban, hogy két egybehangzó határozattal befejezett fegyelmi ügyek a közigazgatási bizottságnak havonként bejelentendők; a főispán pedig az ekképp bevezetett ügyről a belügyminiszterhez 8

nap alatt jelentést tenni tartozik, a ki az iratokat végleges elintézés végett újabb 30 nap alatt felkivánhatja; végre első foku fegyelmi határozatok, ugyazintén az ilyeneket megváltoztató másodfoku, de felebbezéssel meg nem támadott határozatok, a felebbezési határidő lejártával a főispánhoz bemutatandók, ki az iratokat 8 nap alatt felkivánhatja és a további fölvizsgálat iránti indítványát 15 nap alatt a belügyminiszternél megteheti.

E szakasznak különösen az utolsó részében foglalt főispáni indítvány tételi jog az, a mely szerintünk az állam ellenőrzési jogát fejezi ki. A szakasz ezen része ellen állami szempontból, véleményünk szerint, kifogást tenni nem lehet.

A fegyelmi vizsgálat befejezése után nem mindig következik közvetlenül a határozat hozatala, mert a 100-ik §. elrendeli, hogy súlyosabb pénzbírságok, vagy hivatalból való elmozdítás alkalmazhatóságának eseteiben, az első foku határozat hozatala előtt a tiszt ügyész véleménye mindig meghallgatandó s a fegyelmi eljárás alatt álló hivatalnok jogosítva van ugy az ügyészi véleményt, mint a vizsgálat eredményét megtekinteni és arra 8 nap alatt írásbeli nyilatkozatot tenni. Felebbezés esetében ugy a tiszt ügyész véleménye, mint a nyilatkozat az iratokhoz csatolandó.

A 101. §. elrendeli, hogy a fegyelmi vizsgálat tartama alatt hivatalától felfüggesztve volt előjáró, segéd- és kezelő személy, a mennyiben nem hivatalvesztéssel büntettetett, a fegyelmi határozat jogerőre emelkedése után hivatalába visszahelyezendő; ha pénzbírság lett ellene alkalmazva és azt ugy a megállapított költségeket a kitűzött határidő alatt le nem fizette — a mennyiben hivatalától felfüggesztve nem volt — fizetésének feléből, az esedékes részletek kifizetésekor levonandók; ha pedig hivatalától fel volt függesztve, akkor habár visszahelyeztetett is hivatalába, de mindaddig, míg a bírságot és költséget teljesen le nem fizeti, továbbra is csak azon ellátási összegre tarthat igényt, mely számára a felfüggesztés idejének tartamára a 104. §-ban körülírt módon megállapítva lett; fizetésének ezen felül lévő része pedig a bírság és költség törlesztésére fordítatik.

Oly esetre nézve pedig, a midőn oly előjáró lett pénzbírsággal sújtva és költségekben marasztalva, a ki fizetést nem hoz és a kiszabott bírságot és költséget a kitűzött határidő alatt le nem fizeti: a bírság és a költség az illetőnek magán vagyonából közigazgatási uton hajtható be.

(Folyt. köv.)

Helyi és vegyes hírek

— Egy kis helyreigazítás. Mult számunkban a hírek rovatában említést tettünk arról, hogy a népfölkelés szervezése kezdetét vette, s hogy az 1868-ik évbéli születésű népfölkelők száma az egész járásban összesen 115. E hírünk kiegészítésül meg kell jegyeznünk, hogy az említett évbéli népfölkelők száma csak Mindszentben 115, s e számban a többi községek népfölkelésre kötelezett egyéneinek száma befoglalva nincs.

— Mulatság. A helybeli iparos ifjak, mint inár több évben, így az idén is, jótékony célu táncmulatságot rendeznek. A bál Kovács Tóbiás vendéglőjében február hó 19-ik napján fog megtartatni, a tiszta jövedelem pedig a szegény sorsu iskolás gyermekek fölsegélyezésére fordítatik. A szegénysorsu iskolás gyermekek érdekében felhívjuk közönségünk figyelmét és pártfogását e táncmulatság iránt.

— Gyűlés. Megyénk közigazgatási bizottsága február hó 12-én tartja, azon havi rendes ülését.

— Beigtatási ünnepély. Kállay Albert, a szomszéd Hódmező-Vásárhely város új főispánjának beigtatási ünnepélye a folyó hó 24-én ment végbe, a mely alkalommal a városháza tanácsstermében d. e. 11 órakor diszkozyűlés, d. u. 2 órakor pedig a „Sas“ vendéglő nagytermében diszebed volt. Szeged város az ünnepélyeségeken küldöttségileg volt képviselve. Hát a mi megyénk miért nem volt? Kérdhetné valaki. Azért, mert hivataln vendégnek ajtó mögött a helye. A mi igen tisztelt szomszédunk elfe-

ledkezett magáról, vagyis inkább mi rólunk is, hát minden szomszédi viszony dacára és dacára annak, hogy földrajzilag a mi vármegyének területén fekszik; sőt 14 évvel ezelőtt még a megyebeli községek sorába tartozott: nem hívta meg Csongrádvármegyét. Okát a mellőzésnek, nem tudjuk, de véleményünk szerint minden esetre tapintatlanság; és úgy tűnik fel nekünk a dolog, a midőn a szabad szárnyára eresztett gyermek lenézi apját.

— **Távirida.** Hallottuk ugyan a hirt, de fentartással közöljük, hogy már májusban fel lesz állítva a mi táviridánk is, és pedig oly formán, hogy a szentes-h.-m.-vásárhelyi közvetlen összeköttetés be lenne szüntetve, s e helyett életbe lépne a szentes-szegvár-mindszent-h.-m.-vásárhelyi összeköttetés. Szentesen már egy csomó távirida-oszlopot úgy mutogatnak, mint a mely a mi táviridánk számára fog szolgálni,

— **A szentesi vasút** mind közelebb jön a megvalósulás stadumához. A vasutügyi végrehajtó bizottság már megkezdte a vonal kitűzését, a kisajátítási eljárás folyamatba tétele iránt; a sinszállításra nézve az osztrák-magyar államvasutal a szerződést megkötötte, a melynél 30000 frt megtakarítást ért el; de a műtárgyak a terv szerint oly alacsony árakban vannak felvéve, hogy abból az építést keresztül vinni lehetetlen s így megtakarítás alig lesz elérhető, csak tulkiadás ne legyen.

— **Hamis százás.** Félegyházán a legutóbbi országos vásár alkalmával a rendőrség egy hamis százast foglalt le, elfogván természetesen annak terjesztőjét is Furkó Imre kecskeméti lakos kupec személyében. A hamis bankó a legprimitívebb szabadkézi munka. Házkutatást tartani — legalább sikerrel nem lehetett, mert vasárnap délután lévén az idő, a távirida hivatal is ünnepelt, s mire hétfőn a megkeresés Kecskemétre érkezett, már az egész város, de különösen Furkók tudták az esetet, s így volt idejük, a gyanus dolgokat, avagy a még létező hamis bankjegyeket megsemmíteni, esetleg félretenni.

Világfolyása.

Hazánk törvényhozása a folyó évi költségvetés tárgyalásával volt elfoglalva már két hét óta. Sok beszéd, kevés haszon: az egész tárgyalás, egy-két kiváló parlamenti férfiú szónoklatát leszámítva, személyes kérdéssé, civódássá fajult. A hossza nyult, de keveset érő vitának végre is az az eredménye, hogy az országgyűlés nagytöbbsége elfogadta a költségvetést a részletes tárgyalás alapjául. Ezután pedig megindul a szószón a részletes vitánál, s az is eltart legalább két hétig, ha nem tovább.

A kereskedelmi és vámszerződés Magyarország és Ausztria között még mindig nincs megkötve s miniszterünk, valószínűleg e célból, Bécsbe utaztak.

A pénzügyminiszteri válság is még mindig kísért; folyton tartja magát a hír, hogy Szapáry gróf jelenlegi pénzügyminiszter lemondásához ragaszkodik, s csak a mostani budget vita befejezéséig szándékozik hivatalában megmaradni. Utódjával némelyek Széll Kálmánt a volt pénzügyminisztert, mások Wekerle Sándor miniszteri tanácsost emlegetik.

Németország a birodalmi gyűlés képviselőinek választásával van elfoglalva; a választásba maga a korona is beleavatkozott s úgy a birodalmi kormány, mint általában a szövetséges hatalmak kormányai, a rémitetés és lármá minden nemét fölhasználják, hogy engedelmes többséget teremtsenek.

Úgy látszik, hogy a Franciaországgal való rémitetés a főszköz s minduntalan a Franciaország részéről várható támadást emlegetik; ezzel szemben pedig Franciaország erősen bizonykodik, hogy neki eszéágában sincs a háboru, örül ha békében élhet. De hát ez csak beszéd és a tények ellenkezőt bizonyítanak, vagy legalább is az ellenkezőre engednek következtetést, miután épen most csináltat Németország határán óriási sátoztáborokat, a melyekhez a szükséges fát, tüntetőleg Németországban vásárolta össze.

A háborus jelek még mindig nem szüntek

meg fel-feltünni, sőt naponként újabbak és újabbak jelentkeznek. Ilyenül veszik a hírlapok például azt is, hogy a katonaposztó gyapjunak nagy keletje van, két hét alatt 1000 métermázsá kelt el emelkedett árakon; hogy az állam részére több helyen lovakat vásároltak, hogy Németország a lókitöltet betiltotta. Hogy a háborus jeleknek vége ne legyen, föl kell jegyeznünk azon, nagyon is komoly jelentőségű dolgot, hogy Anglia és Olaszország próba-mozgósítást csinálnak s az utóbbi állam észak felé, tehát Franciaország hatáira özpontosítja hadseregét, a mi valószínűvé teszi azon már régebben hangoztatott hirt, hogy egy német-francia háboru esetén Olaszország Franciaország ellen lépne sorompóba.

A veszekedési kedv átragad már az Oceánon túlra is. Észak-Amerika és Anglia között merült föl valami összeütközés a kanadai halászat ügyében.

Ha egyáltalában háborus híreket akarnánk összeszedni, akár annyit lehetne gyűjteni egy hét alatt, hogy ebbe a mi kis lapunkba bele sem férne.

A többi között megemlítjük még, hogy Sturdza román miniszter Bécsben időzése alkalmával monarchiánk és Románia között állítólag megkötöttet a katonai konventio arra az esetre, ha Oroszország támadólag lépne föl.

Hogy mi igaz és mi nem igaz ebből a hírek közül, azt egész bizonyossággal mi sem tudjuk, ezért is föl hagyunk ez alkalommal az ilyfajta hírek összehangolásával: hátha a jövő hétig jobban tisztul a láthatár, vagy egészen elsötétedik, de legalább határozottabb jeleget ölt.

Tekintetes szerkesztőség!

Becses lapjuk legközelebbi számában „Kinevezés” cím alatt ifj. Antal Jánosnak irnokká történt kinevezetése alkalmából oly téves állítások foglaltatnak, melyeket a közönség megnyugtatóra szíves készséggel igazított helyre.

Ifj. Antal Jánosnak a teljes kvalifikációja az irnoki állásra megvan, mert négy gymnasiumot végzett s azután lett asztalos, ezt a pályáját azonban abban kellett hagynia, mert a Ludovika-akadémiába vétetett fel besoroztatása után, ott az egész tanfolyamot elvégezte. És csak hetek választották el attól, hogy hadnagygyá kineveztesék, mint család fentartó azonban a katonai pályától visszalépett.

Meg kívánom még jegyezni, hogy Antal ur Szentes város számvevőségénél volt egy évig alkalmazva mint díjok s ez idő alatt magát nemcsak erkölcsileg kifogástalanul viselte, de a rábizottaknak is teljes mértékben eleget tett.

Szentes, 1887. január 26.

Alázatos szolgálja

Kovács Pál
h. számvevő.

*

Közlöttük a fentebbi sorokat, s nem halgathatjuk el azon megjegyzésünket, hogy mi nem kételkedtünk egy percig sem abban, hogy ifj. Antal János ur, jóra való derék ember, azt meg pláne egy szóval sem mondtuk, hogy nem volna kifogástalan erkölcsi életű. Mi egyáltalában ifj. Antal János ur személyével nem foglalkoztunk, s itt is kijelentjük, hogy ha lesz al-

kalmunk meggyőződni arról, hogy nevezett ur a szolgabírói hivatalnál a reá váró hivatalos kötelességeinek és tengernyi munkának pontosan és szakavatottsággal eleget tenni képes: mi leszünk az elsők, a kik kifogjuk jelenteni, hogy ifj. Antal János ur kinevezése csak előnyére vált a szbirói hivatalnak; de addig és elvileg azután is, fentartjuk ama nézetünket, hogy ma napság már nem 4 gymnasialis osztályt, de egész tudományos pályát végzett egyéneket lehet kapni 500 frt fizetésre, s ezért nem fogjuk sohasem helyesnek tartani, ha a teljesen kvalifikált egyének mellőzésével, a helyreigazítás szerint is igen szerény elméleti előképzettséggel bíró egyének alkalmaztatnak

Szerkesztő.

Irodalom.

Takarékoskodjunk! Ki ne követné szívesen ezt az elvet, mikor tudhatja, hogy általa nem csak megtarthatja jólétét, hanem gyarapíthatja is? S ha takarékoskodásról van szó, hol lehetne ezt jobban gyakorolni, mint otthon; s ki lehetné jobban, mint a ház asszonya? Igen, a hol a nő, a családanya takarékos, ott az egész család jóléte szemlételemé gyarapodik. S melyik nő nem tudna takarékoskodni? Nem hiszük, hogy volna olyan. De van sok oly módja a takarékoságnak, melyek általában nem ismeretesek még. Most itt lehet olcsóbban vásárolni, majd meg annak van a rendesnél olcsóbb előállítás módja, máskor meg oly dolgot végezhetünk könnyű szerrel, kevesebb költséggel, sőt sokszor költség nélkül otthon, melyet ezelőtt drága pénzen más által kellett végeztetnünk. Szóval száz és száz módja van a takarékoságnak. Minden hölgy örömmel, fogad tehát egy oly megbízható tanácsadót, amilyen a „Magyar Háziasszony” című hetilap, mely az életben előforduló minden körülmények között hasznos utmutatással szolgál s e jó tanácsok folytán eszközölt megtakarítások bizonyára százszorosán is fölérnek avval a csekély előfizetési árral, mibe e hasznos folyóirat kerül. A „Magyar Háziasszony” előfizetési ára egy évre csak 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Előfizetheti legcélszerűbben postautalvány által, címezve a „Magyar Háziasszony” kiadóhivatalához Budapest, nagy korona-utca 19. — Mutatványszámok ingyen küldetnek mindazoknak, kik a kiadóhivatalhoz ezekért — legcélszerűbben levelezőlapal — fordulnak. A legújabb szám a következő változatos tartalommal jelent meg: I. Főlap. Előfizetőink figyelmébe! — Társadalmi léhaság. Vasaditól. — A parádés szoba. Nagy Sándorné Szűts Rebekától. — Orvosi tanácsadó. — Háztartási gazdaság. — Éneklő madaraink. Madárkedvelőtől. — Házi szerek. — Konyhaszat. Heti étlap. Paszták rózsájától. — Hogyan főzzünk, süssünk? — Egyletek és jótékonyok. — Különlélek. — Hymen. — Gyászrovát. — Kérdések. — Feleletek. Fővárosi bevásárlási források. — Szerkesztői üzenetek. — Kiadóhivatal postája. — Hirdetések. — Kis hirdetések. — Nyílt társalgó. II. „Munka Után” 4. oldal. Az „Ella cyklus”-ból. Perényi Kálmántól. Budapesti élet. Bumbum Generális-tól. — A bárabajók. Dorottya nőnikétől. — Mindig változatlanul. Nagyvárad Mirától. — Veréna. B. Büttner Linától. — Irodalom és művészet. — Gondolatok. — Apróságok. — Szémalom-kerék. Murányi Ivántól. Megfejtések. III. Regénymeléklet 8 oldal. „Zsebkendő és Legyező.” Regény. Benickyné Bajza Lenkétől. 19. folytatás. 145—152. lap.

Felelős szerkesztők:

HUBACSEK PÁL és SZOBOTKA GUSZTÁV

Kiadótulajdonos:

AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.

A pesti magyar kereskedelmi bank váltóüzlete
Budapest, Dorottya-utca 1. sz.

Alapított 1841-ben. Részvénytőke 5 millió forint osztrák értékben.

Ajánl

BAZILIKA

SORSJEGYEKET.

Évenként 3 huzás!

1887. évben főnyeremények:

Február 1-én: 100,000 forint osztrák ért.

Június 1-én: 200,000 forint o. ért.

Décember 1-én: 100,000 forint osztrák ért.

Eredeti sorsjegyek a napi árfolyamon. (Teljesleg 8 fét 75 kr.)

Igény-3 sorsjegyre 24 havi részletben à frt 1.40

jegyek-5 sorsjegyre 24 havi részletben à frt 2.35

azonnali játszási joggal már a legközelebbi

1887. február 1-én történő huzáshoz

Megrendelések leggyorsabban postautalvánnyal történnek.